

ALAVUS
ARVIOINTIKERTOMUS
2016

Tarkastuslautakunta
19.5.2017

Sisällys

1. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta.....	5
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	5
1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2016.....	5
1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta	5
1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi.....	6
2. Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen.....	7
toimenpiteiden arviointi.....	7
3. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen.....	7
arviointi.....	7
3.1. Tavoitteiden toteutumisen tarkastelu	7
3.2. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	8
4. Henkilöstö.....	11
5. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	11
6. Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi.....	11
7. Yhteenveto.....	12
8. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle.....	12
Allekirjoitukset	12

Arviointikertomus vuodelta 2016

1. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2016

Tarkastuslautakunta on arviointivuoden ajan toiminut seuraavassa kokoonpanossa:

Varsinainen jäsen

Tapio Kallioniemi, puheenjohtaja
Eero Klemola, varapuheenjohtaja
Tellervo Mäki-Pollari
Irma-Liisa Viitamäki
Jukka Ketola

Henkilökohtainen varajäsen

Kalevi Hauta-aho
Annika Pollari
Tapani Ala-Mutka
Eija Ala-Vannesluoma
Heikki Haarala

Sihteereinä on toiminut talouspäällikkö Tarja Tohni.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on vuoden 2016 aikana kokoontunut 10 kertaa ja käsitellyt 34 pykälää. Lisäksi vuonna 2017 on kokoonnuttu 4 kertaa kuulemaan katsauksia vuoden 2016 asioista. Lautakunta on arvioinut kaikkien palvelualueitten taloutta ja toimintaa kuulemalla seuraavia vastuuhenkilöitä lautakunnan kokouksissa.

Pvm	Henkilö	Aihe
22.1.2016	Sosiaali- ja terveystyöntekijöiden johtaja Maria-Liisa Nurmi	Sote-palvelut
26.2.2016	Lomituspalvelupäällikkö Maarit Syrjälä-Tonteri	Lomituspalvelut
26.2.2016	Maaseutupäällikkö Hanna Murtomäki-Kukkola	Maaseutupalvelut
8.4.2016	Taluspäällikkö Tarja Tohni	Tilinpäätös 2015 (talous)
8.4.2016	Kaupunginjohtaja Pekka Ala-Mäenpää	Tilinpäätös 2015 (toiminta)
26.8.2016	Kunnallistekniikan päällikkö Timo Kiviniemi	Yhdyskuntatekniset palvelut
30.9.2016	Tekninen johtaja Timo Myllymäki	Uuteen palosasemaan tutustuminen
4.11.2016	Laitospäällikkö Timo Seppä	Vesihuoltolaitos/tutustuminen jätevedenpuhdistamoon
2.12.2016	Kehitysjohtaja Terttu Liesmäki	Alavuden hyvinvointikertomus 2016

Lisäksi vuonna 2017 on kuultu katsaukset vuoden 2016 asioista seuraavasti:

Pvm	Henkilö	Aihe
27.1.2017	Sosiaali- ja terveystyöntekijöiden johtaja Maria-Liisa Nurmi	Sote-palvelut
24.2.2017	Toimitusjohtaja Ulla Koivisto	Alavuden Kehitys Oy, Kt Oy Alavus Fasadi, Kt Tuurin Tietotalo
24.2.2017	Toimitusjohtaja Timo Myllymäki	Alavuden Lämpö Oy, Alavuden Jäähalli Oy
24.2.2017	Toimitusjohtaja Birgitta Rajala	Alavuden Vuokra-asunnot Oy
11.4.2017	Taluspäällikkö Tarja Tohni	Tilinpäätös 2016 (talous)
5.5.2017	Kaupunginjohtaja Pekka Ala-Mäenpää	Tilinpäätös 2016 (toiminta)
5.5.2017	Vs.sivistysjohtaja Jukka Peltola	Sivistyspalvelut

Tarkastuslautakunnan kokoukset on pääosin pidetty kaupunginvirastolla. Lautakunta on kuitenkin myös tutustunut joihinkin toimintoihin paikanpäällä. Uuden paloaseman tiloihin ja toimintaan tutustuttiin teknisen johtajan Timo Myllymäen ja palomestari Marko Latvalan opastuksella 30.9.2016. Tarkastuslautakunnan kokous 4.11. pidettiin Alavuden Lämpö Oy:n tiloissa, jossa kuultiin vesilaitoksen toiminnasta ja taloudesta. Kokouksen jälkeen siirryttiin tutustumaan Alavuden jätevedenpuhdistamoon.

Kokouksessaan 26.8.2016 lautakunta valitsi vuoden 2016 tarkastuksen painopistealueeksi sote-palveluista tehdyn palvelusopimuksen tarkastelun, miten sovittujen palveluiden järjestäminen on toteutunut. Toiseksi painopistealueeksi valittiin yhdyskuntatekniset palvelut. Lautakunnan jäsenten erityinen seurantavastuu palveluryhmistä säilytettiin edellisvuoden tapaan:

- hallinto- ja kehityspalvelut	Tapio Kallioniemi ja Eero Klemola
- talouspalvelut	Tapio Kallioniemi ja Eero Klemola
- sotepalvelut	Tellervo Mäki-Pollari ja Irma-Liisa Viitamäki
- sivistyspalvelut	Eero Klemola ja Jukka Ketola
- tekniset palvelut	Eero Klemola ja Jukka Ketola

Työnjakonsa mukaisesti lautakunnan jäsenet ovat seuranneet palveluryhmien toimintaa tutustumalla lautakuntien pöytäkirjoihin.

1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi

Kaupungin tilintarkastusyhteisönä valtuustokaudella 2013 -2016 toimi tilintarkastusyhteisö PwC Julkistarkastus Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana HT, KHT, JHT Nils Hellberg. Nils Hellbergin eläköitymiseen liittyvien järjestelyjen myötä tarkastustiimiin nimettiin Hellbergin lisäksi HT, KHT, JHT Kari Rantala. Asiasta päätettiin kokouksessa 30.9. Samassa kokouksessa päätettiin olla käyttämättä optio vuosien 2017 - 2018 tilintarkastuksesta. Myös Alavuden kaupungin konsernin tytäryhtiöiden tilintarkastuksen suoritti PwC Julkistarkastus Oy.

Tilintarkastaja esitteli tilintarkastusohjelman vuodelle 2016 tarkastuslautakunnan kokouksessa 30.9.2016. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan kanssa käydyissä keskusteluissa tarkastuksen painotuksen nähtiin tarpeelliseksi kohdistua vuonna 2016 sotepalveluista tehdyn palvelusopimuksen tarkasteluun sekä yhdyskuntateknisiin palveluihin.

Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi tilintarkastajan väliraportin 27.1.2017. Tilintarkastaja on myös pääsääntöisesti osallistunut tarkastuslautakunnan kokouksiin. Loppuraportin vuoden 2016 tarkastuksesta sekä tilintarkastuskertomuksen tilintarkastaja antoi 19.5.2017.

2. Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Valtuusto on kokouksessaan 13.6.2016 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2015 tiedoksi ja huomioitavaksi päätöksenteon valmistelussa.

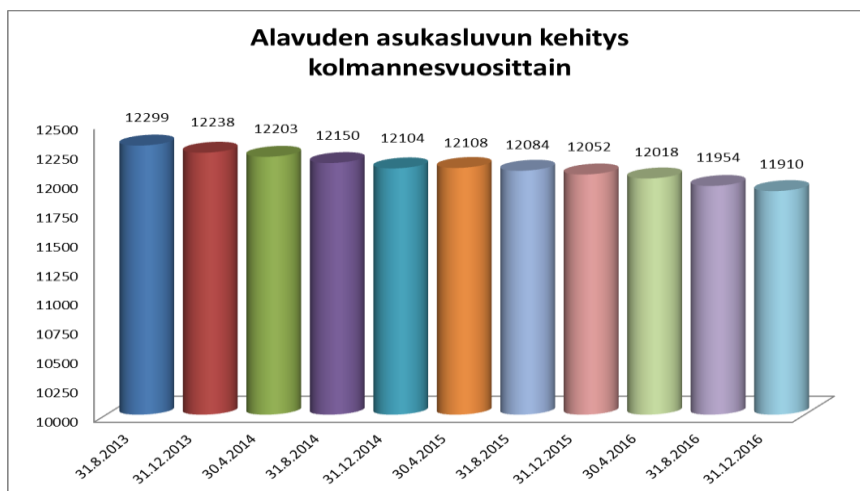
Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 10.10.2016 saanut selvityksen vuoden 2015 arviointikertomuksessa esiinnostetuista kysymyksistä ja niiden pohjalta tehdyistä toimenpiteistä.

3. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

3.1. Tavoitteiden toteutumisen tarkastelu

Alavuden kaupungin tulos vuodelta 2016 on 1,5 miljoonaa euroa. Tulos on 2 miljoonaa euroa budjetoitua parempi. Vuoden 2016 toimintakate oli noin 763 000 euroa parempi kuin budjetissa ja yli 900 000 euroa parempi kuin edellisenä vuonna. Hyvään toimintakatteeseen vaikutti soteratkaisun lisäksi mm. kiky-sopimukseen liittyvä lomarahojen leikkaus, n. 200 000 euroa. Myös verotuloja, valtionosuuksia ja rahoitustuottoja kertyi budjetoitua enemmän. Kulupuolella poistot olivat 200 000 euroa arvioitua korkeammat. Lähes 4,7 miljoonan euron vuosikate riitti kattamaan 3,1 miljoonan euron poistot. Toiminnan ja investointien rahavirta muodostui lähes 900 000 euroa positiiviseksi kun toiminnan rahavirrasta vähennettiin investointien rahavirta.

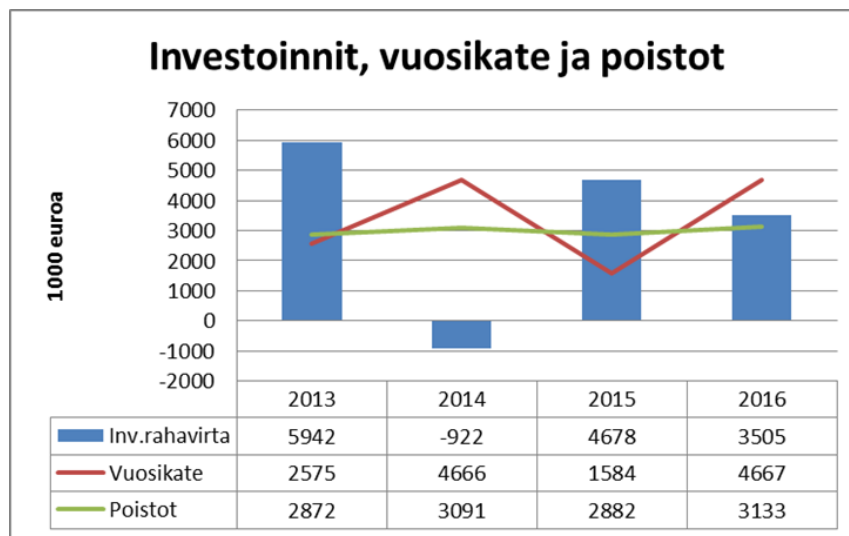
Vaikka taloudellisesti vuosi 2016 onnistui hyvin, niin väkiluvun lasku jatkui. **Asukasluku väheni 142 henkilöllä, ja se oli vuoden 2016 lopussa 11 910.**

Talousarviossa nettoinvestointien määrä oli 5,9 milj. euroa ja toteutumaksi muodostui 3,8 milj. euroa. Euromäärältään suurimpia investointeja olivat uusi paloasema, kevyenliikenteenväylä Kellokorpi-Tuuri sekä liikenneväylät yleisesti. Investointeihin käytettiin nettomääräisesti rahaa 2,1 miljoonaa euroa talousarviota vähemmän. Seuraavalle vuodelle siirtyivät mm. Töysätalon remontti ja Tuurinportin Liikekiinteistö Oy:n osakkeiden hankinta.

3.2. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vuosikate 4,7 milj.euroa on 1,7 milj.euroa budjetoitua parempi. Tunnusluku vuosikate, prosenttia poistoista on 149 %. Tunnusluvun arvon ollessa yli sata oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä, mikäli poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Rahoitusnäkökulmasta katsoen vuosikatteella pitäisi pystyä maksamaan lainan lyhennykset ja investoinnit. Vuonna 2016 lainojen lyhennykset olivat noin 5,1 milj.euroa ja investointien rahavirta 3,5 milj.euroa eli yhteensä lähes 8,6 milj. euroa.

Uutta lainaa otettiin 9 milj. euroa. **Lainakanta vuoden 2016 lopussa oli 38,7 milj.euroa eli 3 251 euroa asukasta kohden, mikä on enemmän kuin koko maan keskiarvo 2 930.**

Taseessa on vuoden 2016 lopussa kertynyttä ylijäämää 12,9 milj.euroa.

Sote-palvelut

Vuosi 2016 oli Alavuden ja Ähtärin, Kuortaneen ja Soinin sekä Pihlajalinna Oy:n perustaman Kuusiolinna Terveys Oy:n ensimmäinen toimintavuosi. Alavuden kaupunki omistaa 23,18% yhtiön osakkeista. Kuusiolinna Terveys Oy vastaa kokonaisuudessaan alueen sote-palveluiden tuottamisesta. Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijät puolestaan vastaa sote-palveluiden järjestämisestä, valvonnasta ja toimialan viranomaistehtävistä. Tehdyn sote-ratkaisun ansiosta terveyspalveluiden taloudellinen ennustettavuus on parantunut siten, että se on osaltaan vaikuttanut Alavuden kaupungin hyvän taloudellisen tuloksen toteutumisessa.

Taloudellisesti katsoen vuosi 2016 toteutui tavoitteiden mukaan. Kustannusten pohjana oli vuoden 2015 nettototeutus 45 434 t€, jossa erikoissairaanhoidon kulut on huomioitu 3 vuoden keskiarvona. Vuoden 2016 nettototeutus oli 45 364 t€ (99,8 %).

Asiakastyytyväisyys kyselyn perusteella kuntalaiset ovat olleet melko tyytyväisiä sosiaali- ja terveyspalveluihin.

	Erittäin tyytyväinen 4 pist.	Melko tyytyväinen 3 pist.	Melko tyytymätön 2 pist.	Erittäin tyytymätön 1 pist.	Yhteensä	Keskiarvo
Sosiaali- ja terveyspalveluhenkilöstön tavoitettavuus	354	1026	179	53	1612	3,04
Lääkäripalvelujen saatavuus	439	1030	203	72	1744	3,05
Perhe- ja neuvolapalvelut	191	356	35	8	590	3,24
Ajanvarauksen toimivuus	306	981	293	108	1688	2,88
Hammashoidon saatavuus	212	733	397	191	1533	2,63
Vanhusten palvelut	117	445	182	95	839	2,7
Muut erityispalvelut esim. vammaispalvelut	58	214	58	22	352	2,88
Palveluliikenne	124	269	67	35	495	2,97
Yhteensä	1801	5054	1414	584	8853	2,91

Organisaatiomuutokset ovat kuormittaneet edelleen henkilöstöä.

Laatutason valvonta on ensisijassa sote- kuntayhtymän tehtävä, raportointi kolme kertaa vuodessa. Valvontajärjestelmä ei ollut vielä toiminnassa vuonna 2016 kiireellisestä aikataulusta johtuen. Valvontasuunnitelma on tehtynä vuosille 2016-2018.

Hyvinvointikertomus valmistui vuoden 2016 aikana. Siitä käy ilmi korkea sairastavuus ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien suuri määrä. Sairastavuusindeksin mukaan mitattuna Alavudella on Etelä-Pohjanmaan toiseksi korkein kansansairauksien sairastavuusaste. **Ennaltaehkäisevään toimintaan kaivataan lisäpanostusta.**

Jalasjärvi	116
Alavus	111
Kauhajoki	109,5
Isojoki	108,5
Kurikka	107,4
Alajärvi	105,9
Ähtäri	103,1
Lapua	103,1
Kauhava	101,6
Kuortane	100,8
Soini	100,2
Vimpeli	99,6
Evijärvi	98,9
Isokyrö	98,4
Seinäjoki	96,5
Ilmajoki	94,8
Lappajärvi	92,9
Teuva	91,9

Indikaattori ilmaisee jokaiselle Suomen kunnalle lasketun indeksin avulla miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon (= 100). Kelan Sairastavuusindeksi perustuu kolmeen tilastomuuttujaan: kuolleisuuden, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä (16 - 64-vuotiaat) sekä lääkkeiden ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä. Indeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on ko. sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta.

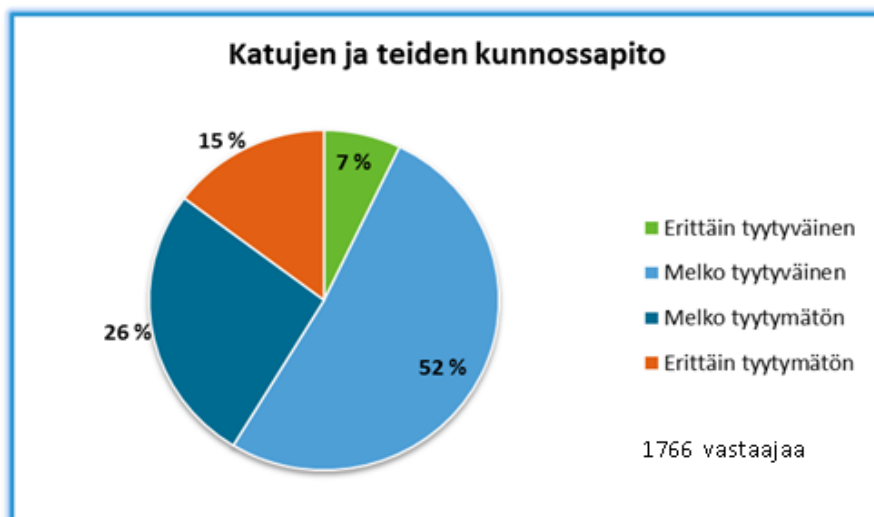
Sivistyspalvelut

Alavuden kaupungin uusi esiopetussuunnitelma sekä peruskoulun uusi opetussuunnitelma alakoulun osalta otettiin käyttöön elokuulla 2016. **Tuurin ala-asteen tilaongelmat vaativat toimenpiteitä; saneerausta sekä lisätilojen rakentamista.** Perusopetuksen toimintakate alittui budjetoidusta 166 000 euroa. Töysän kirjaston muuttaminen Töysä-taloon on viivästynyt yli vuodella, koska remonttia ei ole voitu jatkaa valituksen käsittelyn vuoksi.

Tekniset palvelut

Palveluiden toiminta-ajatuksena on tuottaa ja ylläpitää taloudellisesti turvalliset ja viihtyisät yhdyskuntatekniset palvelut siten, että Alavuden vahvuutena on palvelukykyinen liikenneverkosto ja viihtyisä kaupunkikuvamme huomataan.

Asukastyytyväisyyskyselyn perusteella kuitenkin eniten tyytymättömyyttä oli katujen ja teiden kunnossapitoon: erittäin tyytymättömiä oli 15 % ja melko tyytymättömiä 26 %.

Yhdyskuntateknisten palveluiden budjetoitu toimintakate ylittyi n. 70 000 euroa. **Talousarviota tehtäessä olisi syytä kiinnittää huomiota, että määrärahat ovat riittävät toivotun laatutason ylläpitämiseksi.**

4. Henkilöstö

Alavuden kaupungin strategiassa mainitaan tavoitteeksi henkilöstön osalta, että se vastaa määrältään ja laadultaan kehittämistavoitteita ja muuttuvia palvelutarpeita.

Vuoden 2016 alusta toteutettu sote-ulkoistus vähensi henkilöstömäärää reilulla 200 henkilöllä, kun perusturvan henkilöstö siirtyi Kuusiolinna Terveys Oy:n ja Kuusiokuntien sosiaali- ja terveys kuntayhtymän palvelukseen. Ulkoistus aiheutti sopeutustarvetta myös hallintohenkilöstössä. Eläköitymisistä johtuen hallinto- ja talouspalveluissa henkilöstömäärä väheni 3,5 henkilötyövuoden verran ja tämä henkilöstövähennys on korvattu sisäisin järjestelyin tehtäviä yhdistämällä ja toimenkuvia muuttamalla. Lomituspalveluissa puolestaan palvelujen kysyntä on vähentynyt ja aiheuttanut mm. tunti- ja vuorokauspalkan käytön vähenemistä.

5. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Uuden kuntalain mukaan kunnan taloudellisen aseman tarkastelu tapahtuu hyvin pitkälle kuntakonsernin lukujen perusteella. Kaikkien tytäryhteisöjen tavoitteena on taloudellisesti kannattava toiminta pitkällä aikavälillä. Yhteisön yksittäisen vuoden tulos voi olla tällöin tappiollinen, mutta yhteisöllä tulee olla kertyneitä voittovaroja.

Alavuden kaupunkikonserni tulos oli 2,5 miljoonaa euroa. Kertynyttä ylijäämää konsernitaseessa on 12,5 miljoonaa euroa, joka tekee 1053 €/asukas. Konsernin lainakanta on lähes 70 miljoonaa euroa ja konsernin lainat ovat 5 863 €/asukas. Tämä vuoden 2016 asukaskohtainen konsernilainojen määrä on hieman alle koko maan 2015 vuoden keskiarvon 5 975 €/asukas.

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus on kuitenkin 63,1 %, joka ylittää yhden arviointimenettelyn kriteereistä. Tämä täyttyy tunnusluvun ollessa vähintään 50 %.

6. Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi

Tilikauden tulos, 1,5 miljoonan euron ylijäämä, on 2,9 miljoonaa euroa parempi tulos kuin edellisellä tilikaudella. On kuitenkin huomioitava että vuoden 2015 tulosta heikensi tulevan sote-ulkoistuksen johdosta tehdyt ns. 13. kuukauden menot. Kertynyt ylijäämä vuoden 2016 lopussa oli n. 12,9 miljoonaa euroa.

Talouden tasapainoa on haettava tulevinakin vuosina käyttäen edelleen hyväksi kaikkia uudelleenjärjestely mahdollisuuksia ja pyrkien taloudellisiin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. **Vuosikatteen saaminen pysyvästi riittävälle tasolle on keskeinen tavoite.** Sote-yhteisyrityksellä on saatu kaupungin talouteen parempaa ennakoitavuutta.

7. Yhteenveto

Alavuden kaupungin talous kehittyi vuonna 2016 hyvin. Toiminnan ja investointien rahavirta oli lähes 900 000 euroa positiivinen. Tulos ei kuitenkaan ollut optimaalinen eli vuosikatteella ei pystytty kattamaan sekä investointeja että lainanlyhennyksiä. Lainamäärä asukasta kohden kasvoi yli 300 eurolla.

Suuri huolenaihe on asukasluvun negatiivinen kehitys markkinointitoimenpiteistä huolimatta. Syksyllä tehtyyn asukastyytyväisyyskyselyyn on syytä paneutua huolella. Eniten oltiin tyytymättömiä katujen ja teiden kunnossapitoon vaikka yksityisteiden kunnossapito ylitti budjetin 102 euroa/km. Olisiko syytä tehdä tasokorotus budjettiin nyt kun kiinteistöveroakin korotettiin.

Lautakuntatyöskentelyn onnistumiseksi on välttämätöntä, että kokoukset ovat päätösvaltaisia. Siksi lautakuntien jäsenten olisi ilmoitettava poissaoloistaan, että varajäsenet voitaisiin kutsua kokoukseen.

8. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta edellyttää, että hallitus tekee kaupunginhallituksessa tiedoksi merkitystä kuntayhtymän päätöksen teosta 30.6.2016 § 54 laillisuusselvityksen osana kaupungin laillisuuden ja edun valvontaa.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2016 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä **vahvennetuista** havainnoista hallituksen ja palveluryhmien selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä syyskuun loppuun mennessä pidettävässä valtuuston kokouksessa ja toimittaa tämän jälkeen tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin johtoa ja koko henkilökuntaa sekä tarkastuslautakunnassa vierailleita asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä.

Allekirjoitukset

Alavudella 19. toukokuuta 2017

Alavuden kaupungin tarkastuslautakunta

Tapio Kallioniemi
puheenjohtaja

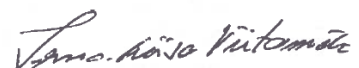
Eero Klemola
varapuheenjohtaja

Jukka Ketola
jäsen

Tellervo Mäki-Pollari
jäsen

Irma-Liisa Viitamäki
jäsen

